ГАЗЕТА
„ЮЛДУЗЪ"
Цѣна 4 руб. на годъ
Редакція и Контора:
Казань, номера „Болгаръ" № 19-й.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ"
Russie, Kazan, redaction
„Julduz".
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.
Телефонъ № 748

یولدز

آلتنچی سنه

یولدز
یکشنبه، سهشنبه و پنجشنبه کونلرنده هفتهده اوچ مرتبه نشر ایدلور، ملی جریدهٔ ترکیهدر.
بهاسی: ر.سیه اوچون دورت صوم،
آلتی آی اوچون ایکی صوم،
اوچ آی اوچون ۱ صوم ۲۰ تینندر.
آدرس آلماشدرو ۲۸ تین.
ادارهسی قزانده بلغار نومرلرینده ۱۹ نچی نومرهدهدر.

ایر هم قز بالالرغه مخصوص
شهادتنامهلر
آلطونلی، تورلی بوياوده زورقولله دیستهسی ۵۰ تین یوزی ۳ صوم
آلطونسز « « « ۲۵ « ۲ «
آلطونلی « اورطه قولده « ۳۵ « ۳ «
آلطونسز « « « ۱۵ « ۱ «
دورت صنفلی ابتدائی مکتبنی بترگانلرگه مخصوص شهادتنامه
آلطونلی بایراقلی یوز دانهسی ۱۰ صوم، دیستهسی ۱۵ تین
آلطونسز دیستهسی ۷۵ تین
Казань „Сабахъ"

تجربهلی معلم و محررلرمزدن نجیب افندی دوماوی طرفندن ترتیب ایتلگان
بزنك مكتب
اصلی درس کتابلری، باصلوب چغولری ایله بیك کوب مکتبلرنك پروغراملرینه قبول ایتلگان. برنچی جزء الفبا ۱۲ تین، ۲ نچی جزء قرائت ۱۰ تین، ۳ نچی جزء دینی قرائت ۲۰ تین. بو کتابلرگه قدر تجربه ایتوب قاراماغان معلم افندیلرنك دقتلرن جلب ایتهمز. پوچته راسخودلری مشتریدن. زادانکهسز نالوژ ایتوب بهرلی. زادانکهگه آقچه اورنینه مارکهده یارری.
Оренбургъ и Уфа Т-во Каримовъ Хусаиновъ и К°.

تفسیر کبیر ۸ جلد بهاسی ۱۶ صوم ۵۰ تین.
« روح البیان « ٤ « ۳۵ «
« شیخ زاده « ٤ « ۱۵ «
« خازن کنارنده تفسیر محی الدین عربی « ٤ « ۲ «
« تبیان کنارنده مواکب « ٤ « ۵۰ « ۲
« شفا شریف ۱
آدرس: Казань „Мааріфъ"

مارتنك ۲۵ ندن ۲۸ نه قدر جمعه، شنبه و یکشنبه کونلرده کورسهتلهچك کارتینالر:
۱) نیل منارهسی (بك قوتلی دراما)
۲) فسلطین قالاسی (کومدی)

ایلیکتروتیاتر
«سویت»
مسکاوسکی اورامده، اشچیغلوف یورطنده
سیانس هر کون کوندز ۲ ساعتده باشلانا.

کارتینالر دوشنبه و پنجشنبه کونلرده آلماشادر.
آنتراکت وقتلرنده هم سیانس وقتنده بیش کشیدن مرکب اسرونی آرکیستر تورلی مسلمان کویلری اوینایاچقدر.

منبهات علی الاستعداد لیوم المعاد
کوزل حرف ایله بیك یاخشی کاغذگه حرکهلی باصلدی. شونك اوستنه بهاسینه غایت آرزاندر. رشدی مکتبلرده درس کتابی ایتوب اوقوتورغه و همده امام افندیلرگه مسجدده وعظ ایتوب سویلهرگه ایك موافق کتابدر.
Казань, Оренбургъ, Уфа, { Бр. Каримовмыъ.

آرناودلق فتنهلری.

ترکیهنك برطرفدن طنچلانوب بیتهدیگان گنه ایکنچی طرفدن یا کابر فتنه باش کوتهره. صوکغی کونلرده یمندن کیلگان خبرلرده عاصیلرنك میگلانگی هم آلبانیادن ده ترکیهگه اطاعت قیلمانلقلری کوینه. یمن عسکرینك باش کوماندیری عزت پاشانك خبر بیرووینه قاراغانده عصیان قیلغان عربلر تمامنی تمام طاشلاب طاغلر آراسینه قاچوب کیتکانلر. ترکیهگه اطاعت کورسهتمهگان قبیلهلر عسکرگه قوشلالر.

حکومت آنلرغه والملغان جیبرلگان قریهلرن توزهتورگه یاردم ایته. حاضرگی کونلرده یمنده ۱ باتالیون عسکر ایله ۱۲ بولیمیت روتاسی بار. بو مقدار عسکر عربلرنی اطاعت قیلدرورغه کامل بیتهرلککدر. درزیلرنك ده فتنهلری دوام ایتهرگه ایتمهیدر. آنلرغه بیراق بیکللی کورینه. آنلر غه لرینده قایتقانلر. ایگن ایتلری ایله عغالنه باشلاغانلار. درزیلر ایله صوغش تمام بیرلانه طار تلدی. ترکلر طرفندن ده درزیلر طرفندن ده مگلر ایله کیشلر تلف بولدیلر. آخرالامر الله چغاره آلماسلقلرن کورگاچ یا کاندن اطاعت قیلورغه مجبور بولدیلار. ترکیه دائم اوز سوزنده طوردی. درزیلردن دورت مگ یکتنی عسکر لکگه آلوب آنلرنی ترکیهنك هر برطرفلرنهغی عسکرلر آراسینه طاراتدی. ترکیهنك اشلری جنوب طرفندن جایلانوب کیتسه ده شمال طرفندن راحتسز لکلر طوبانلادی. جنوب طرفرنده بر بتدی دیگانده گنه آرناودلقده فتنهلر باشلاندی. صوکغی کونلرده کیلگان تیلگرافلرده کی کون بر بورستفن صوغشلر گه کیلگان کونلرنك خبرلری کیلوب طوردی. (تفصیلی خارجی خبرلر قسمنده قارا گز).

بتون آرناودلقنی قیتنهغه فتنهغه بورلغان آلدی. هر کون هرطرفده یا کادن یا کافتنه لر باش کوترهلر. ترکیه عسکر لری شیبه قیتمای مغا اوقولرن ده قوبارلقلی ماقیرت. قالطنسی بولوب تامطقلیدر. ترکیه عسکر بنك باش کاماندیرلغینه ترکیهنك ایك ماهر صوغشچی گینیرالارندن شوکت پاشانی تعیین ایتدیلر. ترکلر اوچون آرناودلقنیك فتنهلری آکسزدن کوتولمهگانده کیلوب چقغان فتنه توگل. ترکلر بار کوننده فتنهلرنك باشلانوب کیتوونی آلدان اوك بیلوب طوردیلار.

آلبانلر نك فتنهگه حاضرلانولری ترکرگه کوبدن اوك معلوم ایدی. آلبانلر ترکلرنك کوز آلدرنده دیب ییتورلك درجهده آچقدن آچق فتنهگه حاضرلاندیلر آلبانلرنك ناراضیلقلری هم آنلرنك دشمانلقلری ترکلرگه کوبدن بیرلی معلوم ایدی.

بویل قوزغالغان بو فتنهلرنك اوزغان یلدهغیده قاراغانده کوب درجهده قوتلی بولووی احتماللی. چونکه بویلغی فتنهگه کاتولیك مذهبندهگی آرناودلرنك ده بیر مسلمان آرناودلرنك اکثری اشتراك ایتهلر. بولر بو کونگه قدر بولغان هجوملرنده ترکلرگه خیلی زور ضرر لر کیتردیلر. برنچیدن طوپ ایله بیك کوب مللق و صوغش اسبابلری ازراق هم باشقه نرسهلرنی قولغه توشوروب بر نی قدر ترك عسکرن اسیر ایتدیلر. آرناودلر عاقللرن جورنا گوره ده کوندرب اوزلری صوغشقه بیك نق حاضرلهنهلر. کوبدن توگل ترکیه حکومتنه کی آرناودسالدانلرنك ترك آفیتسیرلرن، ترك مأمورلرن اوترولری بولولر آراسنه باشلانغان فتنهلرنك عمومی بولوچغن کورسهتهدر.

ترکلر آلبانیه فتنهسینه اشتراك قیلغانلی اوچون جورنا گوریهده عبیلیار هم آتمن آلبانلر طرفندن اسیرالنوب جورنا گوریهگه کوندرلگان ترکیه عسکرلرن کیری قایتاریب بیرونی طلب قیلمقچی بولالر. ترکیه کیلر بوفتنه ۱۸۷۵ نچی یلدهغی ولایتده آفستریه فائدهسینه تورغان فتنهلرگه اوخشاتالر. بوفتنه درجهسی الحالده زور غه کیتهرگه دیب فرض قیلالر. آرناودلقدهغی فتنهلرنك احوال شوندن عبارتدر. آرناودلقدن ده فتنهلر باشلاندی. بو یاقتی براشدر. اما بو فتنهلرنك باشلانووینه سبب ترکیهنك بورغ اوقوچیلرنك کوبسینه معلوم ایدی. شول سبیلی بوخقده بر آز تفصیلات بیروب کیتو لازمدر.

خودوژستوینی ایلیکتروتیاتر

„بوف"

یژانگیلیستوژسکی اورامده ابراهیمفلر (بختیارلر) یورطنده.

جمعه کوندن باشلاب یاکا پراگراما

آنتراکت وقتلرنده مخصوص مسلمان آرکیستری ملی کویلر اویناب طورا. تیاتر هر کون ساعت ٤ دن بیرامنرده ۲ دن ۱۱ گه قدر آچق.

روسچه بلورگه تلهوچیلرگه زور سویونچ!
یا کاغنه باصلوب چقدی: بو کونگه قدر تاتار مطبوعاتنده هیچ مثلی کورلمهگان، هرکم اوچون بر نسخهسی ایك کیرهکلی وایك فائدهلی کتاب:

روسچه - تاتارچه
مُکمّل لغت

مرتبلری: س. رحمنقلی وع. کرم. ناشرلری: احمد گرای حسنی وشرکاسی.

«روسچه - تاتارچه مکمل لغت» کتابی روس تلندهگی نهایتسز کلمهلرنی مندرج اولودن ماعدا، روسچهده مستعمل کوب اجنبی کلمهلرنی شامل اولوب، هر بر سوزنك معنای لغویلرندن باشقه برده، معنای ادبیلرینی محتویدر. اثرده هر بر کلمهنك اقسام کلماتدن قایسی قسمگه منسوب اولدغینی کورسهتلوب، بوندن ماعدا هر بر سوزنك اوستینه (مد = удареніе) قویلوب کلمهلرنك یالغش اوقلووینه وخطا حفظ قیلنووینه یول قالدرلمادی. کوب سوزلرگه تاتارچه، ترکچه، عربچه وفارسیچه تللرده معنیلر بیرلدی.

«روسچه - تاتارچه مکمل لغت» کتابی وطنداشلرمز روسلر ایله معاملهده بولغان ذوات اوچون - روس تلینك آچقچی حکمنده بولغانغه - ایك کیرهکلی، خصوصا: معلم ومعلمهلر، روسچه اوقوچی افندیلر وخانملر، امامل، روس تلندن ترجمه ایتوچیلر، نهایت سودا اهللری اوچون ایك برنچی یاردم وهر وقت یانده بولندرورغه لازم بر اثردر.

«روسچه - تاتارچه مکمل لغت» کتابی اعلا کاغدده، اورطاچه زورلقده باصلمش تخمینا 640 صحیفهلك نادر بر اثر اولوب حقی 1 صوم 70 تین، پوچته ایله کوندرورگه 2 صوم ◻ یاخشی کالینکور طشده 2 صوم، پوچته ایله کوندرورگه 2 صوم 35 تین ◻ اعلا شیگرین طشده 2 صوم 70 تین، پوچته ایله کوندرورگه 3 صوم 10 تین ◻ کتابنك پوچته مصارفی هم تیبشلی حقینی تماما یاخود یارمنی مقدمدن کوندرو لازم ◻ صاتار اوچون آلوچیلرغه وکتابچیلرغه (۱۰ نسخهدنده کیم آلدرماو یاکه اشترا ایتمهو شرطیله) لازم مقدارده تنزیل = اسکیدکه.

کوبلهب و برهملهب قزانده فقط «عصر کتبخانهسی» ده صاتولا.
باشقه شهرلرده مشهوررهك کتابچیلرده دانهلب صاتلورا
مراجعت اوچون آدریس: Казань, Книгоиздательству „ГАСРЪ", № 2

مذکور «روسچه - تاتارچه مکمل لغت» بونلدن مقدم نشر ایتلگان باشقه لغت کتابلری ایله صاتاشدرلماسون!

آرینداغه بیرلهدر صو تگرمهنی.
قزان گوبیرناسی مامادش اویهزی کامیر آولی یاننده کوکماراغه ۳ چاقرم ؤیاتسکی پالهنه پریستانینه ۷ چاقرم ییرده. آبمبریکهلری، آنبار، طورورغه یورتلری، صوشیلکهلری ایله دورت طاشلی تگرمهن اجارهگه بیرلهدر. تگرمهن ایگن جیبو اوچونده بیك اوکغایلی. اوصلوؤییهسن قزانده یکاتیرینسکی اورامده محمدرحیم اسحاق اوغلی یونوسف کانتورندن بلشورگه.

پیچهن بازارینه آپانایفلر یورطنده
صلاح الدین مقصودی
دکاننده کون ماللری هم آیاق کییملری آرزان بها ایلهن صاتلمقده.

Ал. М. Бурляндъ تش حکیمی
آلیکساندر مارکوؤیچ بورلهند
آورولرنی هر کون ۹ دن ٤ کهقدر قبول ایته. تیخؤینسکی هم پیچهن بازاری اورملری چاتنده برادران کریمفلر یورطنده.

ترکیه‌ده حریت اعلان ایدلوب قانون اساسی وضع ایدلدی. بوقانون اساسینڭ برنچی ماده‌سنده «عثمانلی تبعه‌لرینڭ هر قایوسی، دین وملت آیرمالرینه قارامیچی هر بر حقوقده مساوی بولاچقدر» دیلگان. بوملتلردن برسی بولغان آرناودلر حقنده ترکلر قانون اساسینڭ برنچی ماده‌سن تطبیق قیلوب بتره آلمادیلر. بونڭ البته سببلری بار ایدی. چونکه ادارهٔ مشروطه باشلانو ایله بوسنیه وهرسه‌ك ولایتلرینڭ آفستریه‌گه قوشلو مسئله‌سی قوزغالدی. شونڭ ایله برگه یاڭی بازار سنجاعینڭ آفستریه‌گه کیتو مسئله‌لری‌ده باشلاندی. بلغاریه شرقی روم ایلی ولایتینه قول صالدی. شولای ایتوب ترکیه‌نڭ ماکیدونیه‌ده‌غی ییرلرینڭ بروم بروم چیت مملکتلر تصرفینه کروب بتو احتمالی قوتله‌ندی. بو احتماللرغه قارشی بر کیرته صالوب قویو ترکیه اوچون لازم ایدی. شول سببدن ترکیه آرناودلرنڭ چیتکه طابا قاراو احتماللرن بتوروگه سعی ایتدی. آنلرغه ملی جمعیتلر، صایوزلر یاصاونی منع ایتدی.

آرناودلرغه یانلرنده قورال صاقلاوده ممنوع بولدی. شوڭاوخشاشلی دخی برنیچه تورلی موقت تدبیرلر قیلندی. ترکلر بواشلرنی البته مملکتنی طنچلاتواوچون قیلدیلر. لکن بو تدبیرلرنڭ فائده‌سی کورنمه‌دی. بلکه بالعکس بواشلر آرناودلرنڭ دشمانلقلرن غنه آرتدردی. بونلر یاڭادن قوراللانا باشلادیلر. آرناودلرنڭ قوزغالولرینه ایکنچی بر تورلی سببلرده بار. ایسکی اداره زمانلرنده عبدالحمید آرناودلردن عسکر آلااول عسکر ایله اوزینڭ سراین صاقلی ایدی. عبدالحمیدنڭ ایڭ اشانچلی وایڭ قیمتلی عسکرلری شونلر ایدی. عبدالحمید بوعسکرلرنی حاضرله‌ب بیرگان اوچون آرناود بکلرینه بیك زور قدر حرمتلر کورسه‌ته آنلرنی صیلی هم آنلرغه بیك کوب آقچه‌لر هدیه‌لر بیره، آنلردن نالوکرده آلمی؛ هم آنلرغه بونلردن باشقه بیك کوب امتیازلرده بیره ایدی. یاڭا اداره باشلانغاچ بوامتیازلرنڭ همه‌سی بترلدی. چونکه آرناودلرنڭ حمایه سینه هیچ بر تورلی احتیاج قالماغان ایدی. آرناود بکلرینه باراطورغان میلیونلر چیشمه‌سینڭ یوللری کیملدی. آرناودلردن باشقه‌لر ایله بر تیگز نالوك تولەونی طلب قیلا باشلادیلر.

مونه شول اشلر آرناود بکلری ایله آرناودلرنڭ آچولرن قابارتدی. ایرکه‌له‌نوب مملکت اوستنده باش بولوب خلق اوستندن آشاب یاتقان بوصوری قورتلرنڭ کیفلری قرلدی. شول سببدن بونلر یاڭا ترکیه‌گه دشمان بولدیلر. ایندی حاضر ترکیه‌دن شول آچونی آلمقچی بولالر. بونلر اوزغان یلده بر نیچه آیلر صوغشوب کوچلرن صناب قاراغانلر ایدی، اول وقتده هیچ بر اش چغاره آلمادیلر. بو یل ایندی اشکه نقلابراق کرشمکچی بولالر، آخری نی بولوب قالور.

ترکیه وروسیه.

«ناۋوی‌ۋریمه» گازیته‌سی باش‌مقاله‌سنده ترکیه وروسیه مناسبتندن بحث ایتوب اول طوغریده اوشبوسوزلرنی یازا:

«روسیه دیپلوماتیه‌سینڭ تاریخینه «سیاسی خطالر تاریخی» نامی ایله بر نرسه نشر ایته‌رگه‌ده یارار ایدی. صوڭغی کونلرده استامبولده‌غی روسیه دیپلوماتیه‌سینڭ باشینه بیك زور اویات بولغان بر موفقیتسزلك کیلدی. عثمانلی مملکتنده پادشاهلق ترتیبلرینڭ اوزگه‌رووی روسیه‌ده زور امیدلر ایله قارشی آلندی. ایسکی اداره‌نی جیمرو ایله تمام بولغان حرکتلر، اسلاۋیان ملتلری ینه ترکلر ایله بر درجه‌ده مساوات بولونی هم وقت وقت ایله فتنه‌لرنی موجب بولغان مأموریت ترتیبسزلکلرن بترونی وعده قیلدی. حاصلی گنه کنج ترکلرنڭ پروگراملرینڭ وجودکه چغووی ایله، روسیه ایله ترکیه آراسنده دائم اختلافلر چغوغه سبب بولغان نرسه‌لر بته‌ر هم ایکی آراده دائمی دوستلقلر حاصل بولور توسلی طویلدی. شول امیدلر بولغان اوچون روسیه حکومتی عثمانلی حکومتینه هر نیچه قیمتلی خدمتلر کورسه‌تدی.

روسیه باشقه‌لرغه قاراغانده برنچی اولاراق یاڭا عثمانلی حکومتن تصدیق ایتدی.

روسیه یاڭا اداره‌نی تشکلی وقتنده چیتدن کیلو احتمالی بولغان هر بر خوفلردن صاقلادی.

روسیه گریتسیه‌نی ترکیه‌گه قارشی قورال کوته‌روب چغودن منع قیلدی.

روسیه ترکیه‌دن تمام آیریلوب گریتسیه‌گه قوشلورغه نیت قیلغان کرید آتاون حرکتندن طوقتاتوب قالدردی. روسیه بلغاریه‌نی‌ده هجومدن منع قیلدی. بلکه روسیه‌نڭ بوتدبیری بلغاریه اوچون زور ضررده بولغاندر. چونکه روسیه‌نڭ طوقتاتووی آرقاسنده بلغاریه زور مملکت بولودن، حدودلرینڭ دیڭزدن دیڭزگه‌قدر چغودن مڭگوگه محروم بولدی. روسیه بونڭ ایله گنه قالمادی. ترکیه اوچون خوفلی بولغان مصادمه‌لردن آنی قوتقارو اوچون اوز کسه‌سندن یکرمی میلیون صوم قدر هدیه قیلدی.

ترکلر روسیه‌نڭ اوشبوقدر خدمتلرینه بیك اوستدن گنه قارادیلر. گویا روسیه اوزینڭ اوستنه لازم بولغان وظیفه‌نی ادا قیلغان شیکللی گنه ایتوب قارشی آلدیلر. روسیه اوزینڭ اجتهادن هم قربانلرن ترکیه اوچون قزغانماغان بولسه، البته اوز فائده‌سی اوچون قزغانماغان، ترکیه‌نڭ دوستلغی آنڭ اوچون، کیرك بولغاندر دیدیلر» دی. روسیه‌نڭ بوخدمتلرینه قارشی ترکیه طرفندن هیچ بر یاخشیلق کورلمه‌گاندن زارلانا.

اسلام عالمندن

بخارا.

وقت رفیقمزه یازدقلرینه نظرا بخاراده یاڭا امیر حضرتلری ابتدائی مکتبلرنی اصلاح اوچون برنیچه تدبیرلر قیلمشدر.

ازجمله معلملرگه خزینه‌دن سنوی ١٨٠ صوم قدر معاشلق تعیین ایدلمش. معلملر اوستندن نظارت قیلو اوچون اینسپیکتورلر نصب قیلنمش. گرچه درس اوچون پروگراملر یاصالماسه‌ده، تفتیش ونظارت اوزی آقرنلاب اصلاحنی موجب بولاچقدر. معلملر اینسپیکتورلرگه هنر کورسه‌تو اوچون آز زمانده تیزره‌ك بلدرورگه طرشورلر. بربر سندن اوزارغه اجتهاد ایده‌رلر. شوندن اصلاح وتسهیل اوزندن اوزی میدانغه کیلور. لکن مکتبلر اوچون فارسیچه ییڭل کتابلر یوقلغی اشنی بر آز مشکلله‌ته‌چکدر. وقتی ایله بوده اولمایاچق براش توگلدر.

بخاراده بر مطبعهٔ اسلامیه آچو فکری‌ده سویله‌نمکده ایمش. شاید حضرت امیر بوڭاده همت ایده‌ر.

پاریژده «مسلمانین» اسمی ایله روسچه چغاطورغان ژورنالنڭ ناشر ومحرری محمد بك حاجی تلاشی جنابلری ایکی اوچ کون قزانده بولوب کیچه کافکاز طرفینه یونه‌لدیلر. بوافندی تیزدن پیتر بورغده (اسلام عالمنده) اسمی ایله روسچه هفته‌لك بر گازیته چغارا باشلایاچقدر.

هر جهتدن بیك مهم بولغان بوگازیته‌نڭ تیزدن چغوون آرزو قیلامز. باشنده محمد بك کبی روس مطبوعاتنده یکرمی یل قدر تحریر ایله مشغول بولغان کشی بولماغانده بواشنڭ میدانغه کیلو احتمالی یوقدر.

محمد بك‌نڭ بواشنی موفقیت ایله باشقارا چغنده شبهه یوقدر. «مسلمانین» مجموعه‌سینڭ ایکی اوچ سنه دوامی وآنڭ مندرجاتی بوافندینڭ ثبات، غیرت واقتدارینه دلیل وشاهددرلر.

قزاقستان.

قرغز وقزاق قارداشلرمزده باشقه طرف مسلمانلرندن قالشماسقه طرشالر. طرویسکی شهرنده «آیقاپ» اسمنده بر ژورنال چغا باشلاغان ایدی. ایمدی خان اوردا سنده «قزاقستان» اسملی هفته‌لك بر گازیته چغا باشلاغان ایکان. برنچی نومری اداره‌مزگه طابشرلدی. برادرلرمزنی موفقیتلری ایله تبریك ایده‌مز. بو گازیته‌نڭ ناشری ومحرری ایلوسین بویرن اسملی کشی ایکان. بوذاتنڭ کم ایکانن بله آلمادق. قزاقدنمی یاباشقه بر قومدنمی؟

بو گازیته‌ده تورکی سوزلرده‌ده عربی سوزلرده‌ده املاده خطا کوب کورنه. بوخطا یوقسه قزاق تلنچه بولسون اوچون قصدا قیلنا میکان. (امت) دیگان سوز (اومبیت) دیب یازلغان. (بایلق بله‌ن) دیگان سوز (بایلقین) دیب یازلغان. یالی سوزلرنی هر ییرده جیم ایله یازغان. قزاق قوم نجیبینڭ عالی تلن اوشبو خطالردن غنه عبارت دیب بلو خطادر.

اوقوچیلرمزغه قزاقستان گازیته‌سینڭ تلن واملاسن کورسه‌تو اوچون اوشبو مقاله‌سن نقل قیلامز.

بر جیرده بر جاقسی یا بر جمان اس ایستیلسه، یاکی جاقسی جمان سوز سویله‌نسه، جاقسیلق جاقسی دیلینبای جماندق جمان دیلینبای، تیك قانه صونی استه‌کان یاسویله‌گان یاایچنده بولغان بر آزادام درداڭ آراسنده ایلاوسز قالا بارادی، جماندی جمان دیه‌گان سین اوده خلق آلدونده بر دورس نرسه سیکیلدی بولوب کورنه‌دی، اول جه‌نه ایستیله ایستیله جوروب ادیت بولوب کیتوب آری بیردین صوڭ جماندیغی بلینبای کیته‌دی، صول وقتده اسیریسه جانکا اوسوروم جاس بالالار بو جماندقغه بیلو آرنان باطوب تمام آلیك بولوب بوله‌دی، اگر صول جیرده کازیت بولسه، اونڭای جماندق یاجاقسیلق اس تیکقانه بر بیس آلطی ادام دادڭ آراسنده قالمایدی، بوتن دونیاغه جایلادی، جاقسیلق بولسه جورت بولوب ماقطایدی. جماندق بولسه جورت بولوب جماندایدی، سویتوب کازیت آرقلی جاقسیلق بردین برگه اوسه بیرادی، جماندق اوچا بیرادی.

چاروا جونینده کازیتڭ فایده‌سی بیك کوب، بوکونگه دایون جان جاغنه قاراماي کیله جاطقان خلق تیکقانه بز، باسقه خلق کازیت قراب بیرین بری باغوب تورادی، بری نه جصاسه کازیتدن قراب توروب ایکنچی سیده صونی جصایدی، سویتوب کازیت فایدالی خبارلاردی خلقغه کونبه کون طاراتوب تورادی، سونڭ اوچون جیر جیرده کازیت بیك کوب، حضرده بارلق پادشاهلقده قرق مڭنان آرطق‌راق کازیت بار، بزیڭ پادشاه‌لقده اوروس تلنده نیچه‌جوز، نوغای تلنداده جییرمه چمالی کازیت بار.

«آولده» مقاله‌سی حقنده.

بوصوڭغی یللرده شکرلر اولسون گازیته ورساله‌لر یخشی اوق طارالا، وکوندن کون اوقوچیلر هم آرتا. درست کوبره‌ك اوقوچیلرمز، خصوصا یاراتوب وکوڭل قویوب اوقوچیلرمز امام ومعلم افندیلر کبی‌لر اولسه‌ده بونلردن باشقه‌لرده هم یوق توگل. اوقی‌لر هم اوقی‌مز. حتی شول قدر اوقی‌مز اویلارغه‌ده وقت تابا آلمی‌مز. بو اورنده بلکه اوقوچی افندیلرنڭ خاطرینه کیلور قایدان بله‌سز کشی‌نڭ اویلارغه وقت تابا آلماغانن دیو... مونه قایدن معلوم افندیلر: بزنڭ گازیته‌لرده اوزمزنڭ احتیاجمز حقنده هر وقت یازولوب طورا بزهم آنی اوقی‌مز اوقی‌مزده، آلای ایکان دیه‌مزده قویه‌مز. یاکه آنی ایتورگه‌ده خاطرگه کیلمی. شول سببدن بزنڭ کوب وقتده برکشی طرفندن میدانغه قویلغان فکر صحراده قچقرغان کشی‌نڭ تاوشی کبی اثرسز قالادر. الحمد لله حاضرگی وقتده تعاطی افکار اوچون گازیته‌لرمز بار، برسی اورن بیرمه‌سه ایکنچی‌سی بیرر. سوزمنی اوزاققه یبرمای بوقاریده‌غی دعوامنی اثبات اوچون بره‌رسنی کورسه‌ته‌یم: اوتکان دیکابر ١٤ نده «یولدز» گازیته‌سینڭ ١٢٠ نچی نومیرنده ع. آ. امضاسیله «آولده» سرلوحه‌سیله بر مقاله اوقولدی. خطا ایتمه‌سم شوشی وقتقه‌چه شول مقاله حقنده بره‌ر فکر بیان قیلوچی بولدیموایکان؟ بولمادی. بونیدن کیله؟ ظن عاجزمه کوره اوقوبده اویلاماغاندن کیله. حال آنکه مسئله فی نفسه مهم.

مونه ع. آ. افندی نی حقده یازغان ایدی: قش یتدی آول کشی‌سی اشدن بوشاندی جای اشله‌گانون قش کوننده آشابقنه یاتورغه قالدی. باشقه هنر یوق. شوشی حقده حضرتلر وملالر خلق‌نڭ یاردمینه ییتشسه‌لر ایدی. اویوق ماشینه‌سی یاکه چیگو ماشینه‌سی آلوغه یاردم له‌شسه‌لر ایدی شول طریقه آول خاتون قزلرن اشکه اویرانوگه سببچی بولسونلر ایدی مألنده ایدی. بوفکرنڭ اصلنه اشتراك ایتسه‌مده، «آول ملاسی یوریگنه اویوق به‌یلی تورغان ماشینه آلوب قزلرنی قوشوب یبرسه» دیگان سوزینه قوشیله آلمیم. ماشینه آلو یوریگنه بولسه‌ده آقچه‌سنی چنلاب قوله‌رگه کیره‌ك. بوطریقه اشنڭ باشندن اوق حضرتلر کسه‌سینه کرونی موافق کورمیم. بوحقده‌غی مسئولیتنی امام وحضرتلرگه گنه‌هم آودار اسمده کیلمی. بوحقده عموما امام وحضرتلر هم آچغراق فکرلی کشی‌لر فکرلری ایله یاردم ایته‌رگه تییش تابام، شول طریقه: دایم خلق‌نڭ احتیاجنی ایسلرینه توشررگه کیره‌ك، آنڭ دفعی‌نڭ چاره‌لرنی کورسه‌تورگه کیره‌ك. ظن عاجزمه کوره مونڭ برنچی چاره‌سی خلقنی اوز آقچه‌سی ایله فائده‌له‌نورگه کوندررگه کیره‌ك. بوایسه زیمستۋادن آقچه آلماق ایله اولادور. بوحقده گازیته‌لرده کوب یازلدی حتی مخصوص رساله‌لر طارالدی. خلقنی کوندرگاندن صوڭ زیمستۋادن صورارغه کیره‌ك وخلاپاتات ایتارگه کیره‌ك لااقل هر اویازگه مسلمانلرغه مخصوص بر هنر مکتبی آچورغه شاید زیمستۋا یولی ایله صوراغانده بواشنی قبول قیلور دینی مکتبلرگه یاردم قیلغان زیمستۋا هنر مکتبلرینه بالطریق الاولی یاردم قیلور هم قیلورغه تییش.

وشول مکتب‌گه ایرلرگه هم خاتون قزلرغه مخصوص هنر معلم ومعلمه‌لر قویونی صورارغه کرك بوایسه مطلق تابوله‌چق. بواشلرنی برده بولماس دیو بعید صانارغه یارامی هر قایوسی بولاچق هم شولای اشانوب اشکه شروع قیلورغه کیرك بولماس دیب تورساق هیچ بر نرسه‌ده بولماس. چنلاب شروع قیلساق، امام وحضرتلر بریاقدن خلقنی شوندایین اشکه کوندرسه وکوندررگه طرشسه، ایکنچی طرفدن آچغراق فکرلی افندیلر یاردم له‌شسه، تکرار أیتم بولاچق. لکن ایرنماسکه کیرك. براز أیتو وصوراو ایله بولماسه تکرار ایتورگه تکرار صورارغه کیره‌ك. تکرار ایتولگان سوز وتکرار صورالغان التماس هیچ بر وقتده اثرسز قالماس.

یوقاریده‌غی سوزمنی دخی ایته‌م: مونه من بوحقده اوز فکرمنی یازدوم اوقوچی افندیلر محاکمه قیلسونلر موافق بولسه تقویه قیلسونلر. توگل ایکان جرح وتنقید قیلسونلر ایدی «تعاطی افکاردن بارقهٔ حقیقت طوغار» دیمشلر.

هادی طاهری یکاتیرنبورغ

خارجی خبرلر

ترکیه - آلبانیه‌ده اشقودره ولایتنده فتنه‌لر همان دوام ایته. ترکیه حکومتی خلافینه قوراللانغان آرناودلرنڭ حسابی حاضرگی کونده ١٠ مڭگه ییتکان. آنلر آراسنده چورناگوریه تبعه‌لرینڭ‌ده بارلغی ترکیه گازیته‌لرنده یازلغان ایدی. بو خبر چورناگوریه حکومتی طرفندن تکذیب قیلنسه‌ده، تفتیش صوڭنده عاصیلر آراسنده چورناگوریه عسکرلرندن ٢٥٠ کشینڭ بارلغی معلوم بولغان. اوشبو سببدن ترکیه بله چورناگوریه آراسنده اختلاف چغو احتمالن یازالر.

بو کونلرده آرناودلر اشقودره شهرن محاصره قیلوب آلغانلر. شهر اچنده ٣٥ مڭ خلق بار ایکان. شهرنڭ والیی آنلرنی محافظه ایته‌ر اوچون، چاره‌لرینه کرشکان. بو آراده عاصیلر ایله ترك عسکرلری آراسنده قوّتلی مصادمه‌لر بولاچغن یازالر. ترکیه حکومتی عاصیلرغه قارشی ییبه‌رور اوچون، کچوك آزیه‌دن باریسی ٥٠ باتالیون عسکر جیبارغه قرار بیرگان.

بو کونلرده یمنده عصیان قیلغان عربلر ایله ترك عسکرلری آراسنده محاربه بولغان. بر نیچه ساعت آتشقاندن صوڭره عربلر کیری چیگنورگه مجبور بولغانلر. عسکرلر حدیده‌دن صنعاغه بارا طورغان یولنی قوللرینه آلغانلر.

فاس - فاسده عسکری اشلرنی ترتیبکه صالورغه چاقرلغان فرانسوز آفیسه‌ری مانژه‌ن‌نڭ بر برلر طرفندن ئوتر لگانلگی پاریژ گازیته‌لرنده یازلغان ایدی. حاضرده آنڭ صاو، سلامت فاس شهرینه قایتقانلغی معلوم بولدی. صوڭغی کونلرده فاس سلطانی مولای حفیظ بیك مشکل حالگه قالغان. اول بر برلرگه قارشی عسکر چغارونی مانژن‌دن اوتنگان ایکان. مانژن‌نڭ اجتهادی ایله جییلغان مڭ قدر عسکر فاس شهرینه یاقن ییرده عاصیلرغه قارشی بارغانلر. ایکی آراده آتشولر برنیچه ساعت دوام ایتکاندن صوڭره عسکرلر قورقاقلقلری سببلی صوغش میداننده ٢٠ مقتول هم ٥٠ مجروحلرن قالدروب قاچوب کیتکانلر. عاصیلردن ئولگان وجراحتله‌نگان کشی بولماغان. اوشبو صوغشدن صوڭره عاصیلر مولای اسماعیل اسملی آدمنی فاسقه سلطان ایتوب، اعلان قیلغانلر.

هواده اوچو - بو کونلرده فرانسیه‌ده روسیه‌نڭ هواده اۇچوچیلرندن ۋیدرین ٦ ساعت ١٨ مینوتده پو آتیه شهرندن آیروپلان ایله اوچوب، کیتکان ایکان. ٨ ساعت ٣٠ مینوتده پاریژغه کیلوب بیتکان. مذکور ایکی شهر آراسی ٣٣٥ چاقرم. ایکی ساعت ١٢ مینوت اچنده پو آتیه‌دن پاریژغه کیلوب بیتووی ایله ۋیدرین ساعتینه ١٥١ چاقرم مسافه‌نی قطع قیلغان. حاضرگه‌قدر ییر یوزنده اۇچقچ ایله بر ساعت اچنده ١٥١ چاقرم مسافه‌نی کیسکان کشی یوق. تیز اۇچوده ۋیدرین بوتون دنیاده برنچیلکنی آلدی.

ایسپانیه - ایسپانیه‌نڭ پارلامینتنده باش وزیر مائورا زماننده عسکری حکم ایله ئوترلگان مشهور فیررینڭ اشن ینه‌دن قاراتوحقنده مذاکره بولدی. دیپوتاتلرنڭ کوبسی بونڭ اوچون، سابق وزیرلرنی حکمگه بیرورگه کیره‌ك دیب سویله دیلر. حاضرگی باش وزیر کانالیخاس سابق وزیرلرنی یاقلاب سویله‌سه‌ده مقصودینه ایرشه آلمادی. شول سببدن وزیرلر کابینیتی استعفا قیلورغه مجبور بولدی.

آلبانیه چوالولری حقنده - بو کونلرده ترکیه‌نڭ پارلامینتنده بعض دیپوتاتلرنڭ آرناودلقده چققان فتنه‌لر حقنده داخلیه وزیرینه یاصاغان زاپروصلری مذاکره‌گه قویلغان. داخلیه وزیری خلیل بك نطق سویله‌ب، حاضرگه فتنه‌لرنڭ اشقودره ولایتینڭ بر قسمنده گنه باشلانغانلغن، بر ایکی صوغشده عاصیلرنڭ مغلوب بولغانلقلن، طوزا شهرینڭ فتنه‌چیلر قولندن آلنغانلغن هم چوالولرنی تیزلك ایله باصونی امید ایتکانلگن اعلام قیلغان.

اوتکان سنه آرناودلقده فتنه‌چیلر باشنده طورغان مشهور عیسی بولیتیناس بوسنه عاصیلر آراسنده یوق ایکان. چورناگوریه‌دن قایتوب، بوندن صوڭره چوالولرغه قاتشماسقه وعده قیلسه، ترکیه حکومتی آنی عفو ایته‌چگن اعلام قیلغان. باب عالی بولیتیناس‌نڭ بعض مقصودلرن بیرمکچی بولا ایکان.

قتای - قتای یاشلرندن ۵۱۱ کشی حکومت آقچه‌سی ایله یاۋروپانڭ تورلی مکتبلرنده اوقیلر ایمش. ینه بونلرغه باشقه مڭ قدر شاگرد اوز خرجاتی ایله یاۋروپاده اوقی ایمش. یاپونیه‌ده اوقوچی اسطودینتلر ایسه، اوچ مڭدن آرتقدر. باراطورغاچ قتای مکتبلرینه پرافیسورلر اوزلرندن ده یتشوی احتماللدر.

آلبانیه - «کازانسکی تیلیگراف» گازیته‌سینڭ چورناگوریه‌ده‌غی مخبرندن آلنغان تیلیگرامینه قاراغانده آلبانیه اشلری کوندن کون ناچارلانا بارمقده ایکان. آرناودلر اشقودره‌نی قوللرینه آلغاچ، آلبانیه‌نی ترکیه قولندن چقدی، دیب اعلان ایته‌رگه قرار بیرگانلر. شهر ایله باشقه ییرلر آراسنده مخابره کیسلگان. شهرنڭ والیسی عاصیلرغه قارشی مسلمانلرنی قوراللاندرغان. طوزا شهری یاننده ایکی آراده بولغان مصادمه‌ده، ترک عسکرلرندن ۲۰ کشی ئوترلگان. شهر خلقی بو واقعه‌دن خبردار بولغاچ، چورناگوریه اچینه قاچارغه مجبور بولغانلر. آرناودلرنڭ قاچوب کیلولری سببلی چورناگوریه حکومتی بیك مشکل حالگه قالغانلقدن، بو طوغریده کیڭاش صوراب نوطه ایله بعض دولتلرگه مراجعت ایتکان.

یاپونیه وقتای - بو آراده قتای ایله یاپونیه آراسنده اختلاف چغوب طورا. بو کونلرده یاپونیه سفری اینجوئین پیکین شهرینه کیلوب ییتکاچ ده، یاپونیه‌نڭ جنوبی مانژوریه‌ده‌غی حقوقلرن قاراب چغو هم یاپونیه‌غه اجاره‌گه بیرلگان کۋانتون‌نڭ اجاره مدتن ینه‌دن برنیچه یلغه صوزو حقنده قتای حکومتینه نوطه تقدیم قیلغان. قتای حکومتی نوطه‌غه جواب بیرونی کیچکدرگان ایکان. اوشبو سببدن اینجوئین قتاینڭ خارجیه وزیری ایله سویله‌شکان وقتده بو خصوصده اولتیماتوم بیرورگه مجبور بولاچغن حکومتی اسمندن اعلام قیلغان. قتایلر بو اشکه روسیه ویاپونیه آراسنده معاهده یاصالونڭ نتیجه‌سی، دیب قاریلر هم یاپونیه‌نڭ ده روسیه ایله برتیگز حقوقلر صوراودن قورقالر ایکان.

مانژوریه‌ده ۋیس کارولنڭ پیکین حکومتینه ییبه‌رگان رسمی خبرینه قاراغانده بو کونلرده مانژوریه‌نڭ جنوبینه یاپونیه‌دن بیك کوب عسکر کیلگان هم کوریه اچندن ده مانژوریه‌غه خیلی کوب عسکر کیلگانلگی حقنده خبر آلنغان. اقصای شرق گازیته‌لری بو اختلافنڭ زورغه کیتو احتمالن یازالر.

هلاکت - آمیریکه گازیته‌لری بو کونلرده نیویورك شهرنده زینت اسبابلری یاصالا طورغان فابریکه یانغن بولوب، ۱۵۰ قزنڭ یانوب ئولگانلکلرن یازالر.

فابریکه اشله‌وچی قزلر باریسی ۸۰۰ له‌ب بار ایکان. آنلردن برنیچه یوزله‌بی تمام خدمتدن چغار اوچون، فابریکنڭ ۱۱ نچی قاتنده کانتورغه جییلغانلر، شول آراده یانغن چغوب، فابریکنڭ اچن بوتونله‌ی چولغاب آلغان، بیچاره قزلر نیشله‌رگه ده بلمه‌گانلر. ۵۰ له‌بی شول وقتده اوق یانوب ئولگان. قایسیلری پادیومنی ماشینا ایله توشمکچی بولسه‌لرده، بختسزلکلرینه قارشی ماشینا بوزولغان بولغان. شول سببدن آنلر اوزلرن اوزلری ماشینا آراسینه طاشلی باشلاغانلر. البته آنده آنلرغه قوتلوب قالورغه ممکن بولماغان. یانغن صوڭنده پاژارنیلر ماشینا یولندن ۵۰ له‌ب قزنڭ گاوده‌سن طاوب آلغانلر. اوط اچنده قالغان قزلرنڭ بعضلری تره‌زه‌لردن طاشلانغانلر. ۱۱ نچی قاتدن توشکان بیچاره‌لرنی پاژارنیلرنڭ جه‌تمه‌لری‌ده قوتقارا آلماغان جه‌تمه‌لر یرتلوب بتو سببلی آنلر طاشقه توشوب هلاك بولغانلر. قایسیلری اوطدن قوتلو مقصودی ایله کورشیده‌گی یورطلرنڭ توبه‌لرینه چققانلر. آندن‌ده توشوب ئولوچیلر بایتاق بولغان. براشچی بونده‌ی قورقنچلی واقعه‌نی کوروب عقلدن یازغانلقدن، ۱۵ قدر قزنی تره‌زه‌دن طاشلاغان وصوڭره اوزی ده طاشقه توشوب هلاك بولغان. پاژار صوڭنده ۱۵۰ قدر قزنڭ گاوده‌لرن صاناب آلغانلر. یانغننڭ نسبتی حققانلی معلوم توگل ایکان.

داخلی خبرلر

بیان نفرت - «ایدل» گازیته‌سنده ع. الآمینی اسمنده بره‌و «اوکازلیلرنیك تیك طورالر» سرلوحه‌سی ایله برمقاله یازوب، صوڭغی کونلرده بولغان اشلر حقنده ملالرنڭ تیك طورولرینه عجبسنه. «اصابت» حقنده شاوکیلگان ملالرنڭ اوز آرالرندن برسینڭ صنفی تحقیرلرینه کوز یوموب طورولرن بیان ایتکاننڭ صوڭنده ئه‌یته:

«مونه بر وقت شول اوکازلی علمالر صنفندن، ایشان، اولیا عنوانی یوکله‌نان بر داملا طرفندن شولوق اوکازلی علمالرنی تحقیر باشلانا. حکومت اربابی تشویشکه صالنا. تنتولر، یابدرولار بارسی‌ده شول اوکازلی داملا ایشان عملینڭ نتیجه‌سی ایدکی بتون گازیته‌لرده یازلا، بتون عالمگه فاش بولا. امابتون علما، خصوصا اوکازلیلر تیك طورالر. اوز صنفداشلرینڭ بو اشی آخری تحقیر صانالمی طورغاندر» دی. هم «مین‌ده شول اوکازلیلر صنفندن بولووم ایله، صنفمزنی پچراتدغی هم علما صنفینه لایق بولماغان اش اشله‌دکی اوچون، داملا ایشان، چن اسمی تونته‌روچی ایشاننڭ آندی اشلرینه بیان نفرت ایته‌م» دیب سوزن تمام ایته.

لیدۋال اشی - داخلیه وزیری معاونی گورکو ایله حکومتکه ایگن قویواشن آلغان لیدۋالنڭ خیانتلری کوب کشینڭ خاطرنده بولسه کیره‌ك. شول کشینڭ اشی بو کونلرده پیتربورغده کامیرچیسکی صودده قارالدی. بونڭ بورچی ۲ میلیون قدر بار. اما کونکرسقه آلنغان نرسه‌سی فقط ۳ مڭ صوملق. لیدۋال اوزی حاضر آمیریکه‌ده قاچوب یاتا. لیدۋالنڭ وکیلینڭ بیانن طڭلاغاننڭ صوڭنده محکمه اشنی قاراونی کیچکدروب، لیدۋالنڭ وکیلی اوزینڭ ایضاحاتن یازوب بیرورگه کیره‌ك دیب قرار بیردی. شولای ایتوب، بیش آلتی یللردن بیرلی صوزلوب کیله طورغان اش یا کاددن نامعلوم ونقته قدر کیچکدرلدی.

جهنم ماشیناسی - کوبدن توگل چیتاده برکشیگه پاصیلکه ایله جهنم ماشیناسی ییبه‌رلگان. پاصیلکه‌نی آچقاچ، ماشینا شارطلاب بتون یورتنی ییمروب مذکورنڭ خاتونن اوترگان ایدی. بو واقعه خلق تلندن چغار چقماس، ایرکوتسکیده ینه شونڭ شیکللی براش بولدی. لکن بونسنده بختکه قارشی، هلاکت بولمادی. فقط ایکی پوچته‌لیون‌غنه برآز مجروح بولدیلر.

بو پاصیلکه‌نی آلورغه تییشلی کشی‌ده، ییبه‌روچی‌ده یالغان اسمده بولغانلقدن، بره‌وده کیلوب آلماغاچ، طورك ایله صاتارغه قرار بیرلگان.

ماشینا پوچته‌خانه ایشك آلدنده شارتلاو ایله‌گنه زور هلاکت بولمادی. یوق ایسه، متخصصلرنڭ ئه‌یتولرینه قاراغانده، بو ماشینا شهرلرده‌گی ایك زور حبسخانه‌لرنی، یاخود پوچته‌خانه‌لرنی واتارلق قوتکه مالك بولغان ایکان.

داخلی سیاست - گازیته‌لرنڭ خبرلرینه قاراغانده، وزیرلر شوراسینڭ رئیسی اسطالیپین «داخلی سیاست» حقنده کیڭاشواوچون اوزیانینه گوبیرناتورلر واوبلاست ناچالنیکلرن چاقرغان.

بیگره‌ك ده کیله‌سی صایلاولرغه حاضرله‌نو حقنده سوز بولاچقدر.

علم ثمره‌سی - مللی گازیته‌لرنڭ یازولرینه قاراغانده، صاراتفده بیطاری طبیبلردن یاشکین نامنده برسی صنعی روشده آتلرنی قوللاندرا باشلاغان. برکون اچنده‌گنه ییتمشله‌ب کرستیان اوزلرینڭ آتلرن آلوب کیلوب، صنعی نرسه‌لر ایله آتلرن قوللاندروب کیتکانلر. بو اشنی صوڭغی زمان علمینڭ ایڭ زور ثمره‌لرندن برسیدر دیب ئه‌یتسه‌ك شایدخطا بولماس.

مدرسهٔ عالیه - باکوده نشر ایتلمکده اولان «یاڭی حقیقت» گازیته‌سنده، زاکافکازیه شیخ الاسلامی پیشنماززاده‌نڭ، مولود بایرامی مناسبتی ایله حاجی زین العابدین تغییفکه یازغان خطی باصلغان. بایرام ایله تبریك قیلغاندن صوڭ، شیخ الاسلام جنابلری اوشبو سوزلرنی ئه‌یته:

سزگه معلومدر، که بز مسلمانلرنڭ انسانلر زمره‌سینه کرو ومزایکی صنفنڭ تعلیم وتربیه‌سینه موقوفدر. بونلرنڭ برسی علما ایکنچیسی خاتونلر طائفه‌سیدر. سز خاتونلر اوچون مکتب صالدروکز ایله امکزنی مه‌نگوگه قالدردکز لکن علمالر حاضرلی طورغان عالی مکتب بولمادقندن روحانیلرمز ایران وباشقه ییرلرگه باروب اوقورغه مجبور بولالر، حالبوکه بونڭ دولتکه‌ده، ملتکه‌ده بیك کوب ضرر بیرووی احتمال. شونڭ اوچون کافکازده روحانیلر اوچون برمدرسه تأسیس ایتولازمدر. بو حقده مین برایکی یلدن بیرلی کافکاز معتبرانی ایله خبرله‌شه‌م، یاباکوده، یاکنجه‌ده شوندی برمدرسهٔ عالیه تأسیس ایتونی لازم کوره‌لر.

شونڭ اوچون سزدن اوتنه‌من، که مرحوم حاجی نعمت سیدفنڭ مکتب ومدرسه‌لر اوچون وصیت ئه‌یتوب قالدرغان آقچه‌سن شوندی برمدرسه صالدرورغه صرف قیلورغه گرادو ناچالنیکدن رخصت آلاسکز، چونکه اشکه گرادو ناچالنیکنڭ قاطشووی هر جهتدن فائده‌لی بولاچقدر».

بو خطنی آلغاندن صوڭ تغییف جنابلری مکتب روحانیه‌نڭ باکوده تأسیس ایتلووی هم مرحوم سیدفنڭ وارثلرندن مکتب ومدرسه‌لر اوچون قالدرلغان میراثنی آلونڭ اجتهادینه کرشکان.

دیمك شولوق تغییف‌نڭ اجتهادی آرقاسنده باکوده فقط علمأ دینیه ییتشدره طورغان، رسمی برمدرسهٔ عالیه وجودکه کیله‌چکدر.

یاڭا وزیر - بحریه وزیری ایتوب الکسه‌وزیر معاونی بولوب طورغان ۋیتس آدمیرال ای. ك. گریگوروۋیچ تعیین ایتلدی. گریگوروۋیچ دۋوره‌نلردن اولارق ۱۸۵۳ نچی یلده دنیاغه کیلگان. ایڭ اوّل بحریه مکتبنده اوقوب ۱۸۷۴ نچی یلده میچمان بولغان. ۱۸۹۶ نچی یلده ۲ نچی رانگه کاپیتان درجه‌سنده اولارق، لوندنده بحریه آگینتی ایتوب تعیین ایتلگان. ۱۸۹۹ نچی یلده «سیساریۋیچ» اسملی برانینوسقه کاماندیر ایتوب تعیین ایتلوب، روس یاپون صوغشینه‌قدر شول خدمتنده دوام ایتکان. ۱۹۰۴ نچی یلده پورت آرتورغه کامیندانت ایتوب تعیین ایتلگان. یاپون صوغشندن صوڭ آلیکساندر ثالث فورتینه کامیندانت، آندن صوڭ کرانشتاد پورتینه باش کاماندیر ایتوب تعیین ایتلگان. ۱۹۰۹ نچی یلدن بیرلی بحریه وزیری معاونی بولوب طورغان.

اطراف خبرلری

آستراخان ولایتی یاڭا قزان.

ناۋی کارانکه قصبه‌سنده آخوند علیکایف، معلم عبدالرحمن حمیدوللین ومعلمه عاقله خانم اجتهادی ایله اوچ دورت یلدن بیرلی قزلر مکتبی تربیه قیلنمقده‌در. بو مکتبنڭ قزلرینه علوم دینیه‌دن صوڭره معلمه خانم قول هنرلری‌ده اویره‌ته ایکان. ینه معلم افندی اوقور یازار قدر روسچه‌ده اویره‌ته ایکان.

اوتکان سنه اینسپیکتور کیلوب قزلرنی امتحان قیلوب قاراغان ایکان، بیك ممنون بولوب کیتکان.

قزلرنڭ پادشاه حضرتلرینه منظوم عباره‌لر ایله دعا قیلولری ناظرغه بیگره‌ك خوش طویلمش. ناظر افندی باللردن پادشاه حضرتلرینڭ اسمن، اهل واولادن صوراشقان ایکان. همه قزلر بیك بلوب جواب بیرگانلر.

طمانالرنڭ آڭلامایاچقلرن بلدکمز حالده بو اشکه بز بیك تحسین قیلامز. بو اش زور تدبیر واجتهاد ثمره‌سیدر.

استه‌رلی طاماق.

۹ نچی مارتده استه‌رلی طاماق شهرنده برنچی مرتبه تاتارچه تیاتر اوینالغان. قزانغه سیاحت، وبرنچی تیاتر اسملی اویونلر قویلغانلر. خاتونلر اوچون اورنلر آیرم حاضرله‌نگان.

یر نزاعی.

آلابوغا اویه‌زینڭ طورای آولی ایله مینزه‌له اویه‌زینڭ قالماش قریه‌سی آراسنده نزاعلی بربولون بار. بو آوللر اوشبو بولون حقنده نیچه مرتبه صوغشدیلر. بونڭ پچه‌نن بریلده بر آول، ایکنچی یللرده ایکنچی آول بر برسندن یاشروب چاوب بتره‌لر. بوندن مقدم طورای کشیلرندن بولونی قاراوللاب یاتقان آلتی کشینی مینزه‌له اویه‌زندن کیلوب اوتروب کیتکانلر ایکان. اوتکان سنه شول بولونده طورای آولندن ایکی کشی ینه اوترلگان.

مقتوللرنڭ برسینڭ بیش بالاسی یتیم قالغان ایمش.

اوفا.

اوفاده مدرسهٔ حکیمیه‌ده منتظر کتبخانه اولوب اون تورلی اسلام جریده‌سی آلندیغن ادارهمزگه خبر ایته‌لر.

تورلی خبرلر

وزیرلکدن استعفا قیلغان ۋویۋودسکی اورنینه، بحریه وزیری ایتوب، الکسه‌وزیر معاونی بولغان، گریگوروۋیچ تعیین ایتلدی. ۋویۋودسکی پادشاه حضرتلری طرفندن گاصودارستۋیننی صاۋیت اعضاسی ایتوب تعیین ایتلدی.

یوللر وزارتی ایدل ایله اوب یلغه‌سن برگه قوشو طوغروسنده لائحه حاضرلیدر.

سیناتور نیدگارتنڭ امری ایله کییفده دورت اینژینیر حکمگه بیرلگانلر. اول اینژینیرلر دنیپر شهرنده کوپر اشله‌تکانده خیانت ایتکانلر ایکان. بونلردن باشقه‌ینه، کانالیزاتسیه یاصاواشنده بیك کوب کشیلرنڭ خیانتلری معلوم بولغان.

اسمولینسکیده صوڭغی کونلرده یاشن یاشنه‌ب، کوك کوکره‌ب بیك قوّتلی یاغمور یاوغان.

باکوده مسلمان گازیته‌لرندن، دورت گازیته اداره‌سنده هم محررلرنده ومطبعه‌لرده تنتو یاصالوب بیك کوب یازولر مصادره قیلنغان. ۸ کشی حبس قیلنغان.

یاکوتسکی اوبلاستنده خلقنڭ بیك آچلق جفاسی چیککانلکلرن خبر بیره‌لر. اونڭ پودی دورت صومغه ییتکان. آچلقدن همان خلق اوله. پچه‌ن بولماو سببلی حیوانلرده کوب هلاك بولالر ایکان.

دیپوتاتلقدن استعفا قیلغان گالوۋین اورنینه موسکۋادن کادیتلر پارتیه‌سینه منسوب آدۋاکات تیسلینکو صایلاندی. صایلاوغه قاطنشقان ۱۴,۸۰۰ کشینڭ ۱۱,۶۷۲ سی تیسلینکوغه طاوش بیرگانلر.

کییف پالیتیخنیکومی پروفیسورلرندی ییدی کشی عریضه‌لری بوینچه پرافیسورلقدن چغارلدیلر.

یاڭا آپتیکه تاکسه‌سی یاۋروپای روسیه‌ده ۱۵ نچی مایدن اجرا قیلنا باشلاناچقدر.

آستراخانده ایدل بوزبتوب، دیڭگزگه پاراخودلر یوری باشلاغان.

رەزان اویه‌زنده مورمین اسملی آولده آراتسکی‌نڭ پوصتاو فابریکه‌سی یانغان. ضرر ۶۰۰,۰۰۰ صوم حساب ایتله.

فیلاندیه‌ده سه‌یم‌نڭ مجلسی، پادشاه حضرتلرینڭ امری ایله ۲۶ نچی مارتدن ۱۷ نچی آپریلغه‌قدر طوقتاتلغان.

صوڭغی حسابدن آڭلاشلدیغینه کوره، آستراخانده ۱۷ مڭله‌ب تاتار بار ایکان.

پاریژده چغاطورغان «مسلمانین» گازیته‌سینڭ محرری محمد بك حاجی تلاشی جنابلری روسیه‌گه قایتوب اوفا، آرینبورغ وقزان شهرلرنده مسافر بولدی. اول پیتربورغده „Въ мірѣ Мусульманства“ اسمنده برگازیته چغارورغه رخصت آلورغه یوری ایکان. پیتربورغده گازیته چغاروینه قاراب «مسلمانین» ده طوقتامایاچقدر.

رئیسلکدن استعفا قیلغان گوچکوف اورنینه دوما رئیسلگینه ۱۲۳ طاوشقه قارشی ۱۹۹ طاوش ایله اوکته‌برچیلردن رودزه‌نکو صایلانغان.

گاصودارستۋیننی صاۋیتده حکومت‌نڭ صوڭغی حرکتی طوغروسنده زاپروص یاصالغان.

قزان خبرلری

ایلیاشینکونڭ اشی - قارا گروه طرفدارلرندن «کازانسکی تیلیگراف» گازیته‌سینڭ محرری ایلیاشینکونڭ پرافیسور بوددی‌نڭ شخصیتینه تیوب، یازغانلغی اوچون، پالاتا محکمه‌سی طرفندن برآی، یاشرن دوکومینتلرنی نشر ایتکانلگی اوچون ۱۰ کونگه حبسخانه‌گه حکم ایتکانلگی گازیته مزده یازلغان ایدی. ایلیاشینکو بو خصوصده محکمه‌نڭ قرارندن شکایت ایتوب، سیناتقه مراجعت ایتکان ایکان. شکایتینڭ اعتبارسز قالدرلغانلغی حقنده سیناتدن جواب کیلگان. شول اوق آدم گازیته‌سنده پرافیسور ایۋانوفسکی‌نی حقارت ایتکانلگی اوچون، ۶ آیغه، پرافیسور بوددی‌نی ایکنچی مرتبه سب قیلغانلغی اوچون ینه‌دن برآیغه حبسخانه‌گه حکم ایتلگان ایدی. بو اش ایکی مرتبه قارالغان وقتده ایلیاشینکو محکمه‌گه کیلمه‌گان ایدی. ایمدی اوچنچی مرتبه قاراونی اوتنوب، پالاتا محکمه‌سینه مراجعت ایتکان ایکان. پالاتا محکمه‌سی ایلیاشینکونڭ اوتنچن قبول ایتکان هم بو اشنی ینه‌دن آکروژنی محکمه‌ده قارارغه قوشوب خبر ییبه‌رگان.

پاراخودچیلر حالندن - بو کونلرده شهر اداره‌سنده پاراخودچیلرنڭ کیڭاش مجلسلری بولدی. آنلر پاراخود آمبارلری هم پریستانلری یانندن لار ایله صاتو ایتوچیلرنی چیتکه کوچرو حقنده شهر اداره‌سینه مراجعت ایتکان ایدیلر. شهر اداره‌سی لارلرنی کاشینا هم یاکیمف پریستانلری قارشنده‌غی میدانلقغه هم پیروۋوز پریستانینڭ یوغاری طرفینه کوچرورگه رضالق کورسه‌تدی. ایدلنڭ صووی اچه‌رگه یاراقلی بولماغانلقدن، پاراخودچیلر اوسیه‌ده آرتیزییان قویوسی قازوتو حقنده شهر اداره‌سینه مراجعت ایته‌رگه قرار بیردیلر. مجلسده پریستانلر اوچون، شهردن آلنغان ییرلرگه یاڭا بها تعیین ایتواوچون برکامیسیه صایلاندی.

محکمه زالندن - بو کونلرده عسکری محکمه‌ده آچق ایشکده طوبچی عسکرلر فرقه‌سنده خدمت ایتکان عالم الله رحمت اللین اسملی صالداتنڭ اشی قارالدی. اول اوتکان قربان بایرامنده ۲۹ نچی نویه‌برده پینزه شهرنده پوخوۋینا فامیلیه‌لی فاحشه‌نڭ موینینه قلچ بله چابقان ایکان. جراحتینڭ قاتیلغی سببلی اول برنیچه ساعتدن صوڭ ئولگان. عسکری محکمه رحمت اللین‌نی عیبلی طاوب، بوتون حقوقلرندن محروم ایتو ایله برابر ۸ یلغه کاطرغه ییبه‌رورگه قرار بیردی.

جراحتله‌و - ۲۱ نچی مارتده ایرته‌گی ساعت ۲ لرده بیشبالتاده عسکری نه‌رسه‌لر صاقلانا طورغان اسکلاد یاننده ریچنوی اوچیلشچه‌نڭ آقتق صنفنده اوقوچی ۳۲ یاشلك ماسلینکوف اسملی شاگرد ایسرگان حالده یوری باشلاغان ایکان. صاقچی صالدات کیته‌رگه قوشسه‌ده، طڭلاماغان. شول سببدن صاقچی صالدات ملطق ایله آتقان. پوله ماسلینکوف‌نڭ اوڭ قولاغن تیشوب چققان. صوڭره باشقه صالداتلر کیلوب، مجروحنی شفاخانه‌گه ییبه‌رگانلر.

محکمه اشاری- بوکونلرده آکروژنی محکمه‌ده اوزینك خاتونین ئوتروب متهم بولغان دوخاریاپاسیمینارینك کامیساری پریزف-نك ایشی قارالدی. واقعه اوشبو رەوشده بولغان: ۱۹۰۹ نچی یل ۱٦ نچی اییونده پریاو-منی اورامین بارغان وقتده پریزف اوزینك خاتونینه هجوم ایتوب، پچاق ایله ۴۰ بیرەدن جراحتلگان ایکن. بیچاره خاتون اورامده هوشسز بولوب یغیلغاندن صوکره، بالیسه-یسکیلر کیلوب شفاخانه‌گه آلوب کیتکانلر. خاتون شفاخانه‌ده شول کونده اوك وفات بولغان. پریزف قولغه آلنغاچ، بالیسه حضورنده اوزینك مبین اقرار قیلغان: «مین آنی یاشقه کشی بله‌یورگانلگی اوچون ئوتردم» دیگان. تفتیشلردن آکلاشلدیغینه قاراغانده آنلر جنایت واقع بولودن ۳ یل-اللك نکاحلانشقانلر ایکان. بر یل قدر برگه طورغاندن صوکره، آرالرنده نزاع چقغانلقدن، خاتون ایکنچی فاتیرغه کوچکان هم طوڃولوکده واق، تویه‌لك نەرسەلر ایله صاتو ایتوب، طاماغن طویدرا باشلاغان. ایری هر وقتده آنی کوزه‌توب یورگان.- «باشقه کشیلر بله یوریسك» دیب بر نیچه مرتبه نزاع ده چغارغان. نهایت کونله‌شووینه چدی آلمیچی بیچاره خاتوننی ئوتروب طاشلاغان. آکروژنی محکمه پریزف نی عیبلی طاوب، بوتون حقوقلرندن محروم ایتو ایله برابر ۹ یلغه کاطرغه حکم ایتدی.

◆◆

اوتکان سنه ایلیین ایله برگه ساخته آقچه‌لر صوغو ایله متهم بولغان کشیلرنك اشلری قارالغان وقتده آرلوفسکی اسملی آدم عیبلی طابلوب، ٤ یلغه کوره‌ك جزاسینه حکم ایتلگان ایدی. آکروژنی محکمه چن کوکلندن اقرار ایتوب، باشقه کشیلرنك طوتلولرینه سببچی بولغانلقدن، آرلوفسکی نك جزاسن کیمتو حقنده پادشاه حضرتلرینه مراجعت ایتکان ایکان. پادشاه حضرتلری متهمنی بعض حقوقلرندن‌غه محروم ایتوب، جزاسن یل یارمغه آریستانسکی روطقه قالدرورغه مساعده قیلغان. جزامدتی ۱۹۱۰ نچی یل ۲۰ نچی مارتده محکمه‌نك قراری اعلان ایتلگان زماندن حسابلانورغه تییشلی.

اوغرلق- بوکونلرده شهرنك تورلی ۱۰ گازینلرنده اوچسز بهاغه صاتولر اعلان ایتلگان ایدی. بعض مارجالر مطرفلقدن استفاده قیلوب، اوغرلاشدرغلاب یورگانلر. اوچ کون اچنده قاراق مارجالردن ۱۰ لابی قولغه آلنوب جاستقه بیه‌رلگان.

عارف یغتیفروه‌لرینك ماگازینلرنده پرتیکیلا فامیلیه‌لی ۱۷ یاشلك قز ۵۸ صوم ده ۳۰ تییینلك نەرسە آلغان ایکان. کاسسه‌غه آقچه تولرگه بارغاچ، اوزلین حاضرلب کیلگان ٤ صوملق جیك بربوك ترلمکچی بولغان. لکن مین‌سیزوب، جاستقه بیه‌رگانلر.

حسلر- برەولك اچنك شهرده تورلی جنایت، ایسرکلك هم تلەنچیلك سببلی ۸۰ کشی قولغه آلنغان.

موزیکه کیچه‌سی- ایرته‌گه جمعه کون کیچ ۸ ساعتده «شرق قلوبی» زالنده کانسیرت قسمی ایله ۳ بواکدن عبارت موزیکه کیچه‌سی بولاچق.

کیچه‌گه مکمل استرونلی آرکیستردن باشقه مشهور اسکریپاچ علی زاییین هم کامپازیتر کازلوف ده اشتراك ایده‌رك، هر تورلی ملی کویلر اویناپاچقلر.

اعانه- ۲۵ نچی فیئورالدن صوك ییدی صوولایتده زلزله‌دن ضرر کورگان کشیلر فائده‌سینه جییلغان اعانه ۱۰۲ صوم ۷۳ تیین ایدی. کورنیتسکی اویه‌زده میرزالر قریه‌سنده امام ادریس آقچورین جنابلری واسطه‌سی ایله ٦ صوم ۷۳ تیین اعانه اداره‌مزگه طابشرلدی. اوشبو اعانه‌لرنی ۲۲ نچی مارتده ولایت کامیتیتینه طابشروب، ۱۱۲ نچی نومیر سند کاغزی آلدق.

◆◆

شول اوق بیچاره‌لر اوچون، نامعلوم افندیدن ۲ صوم هم سلطان آولنده یانغندن ضرر کورگان کشیلر اوچون ۳ صوم اعانه اداره‌مزگه کیلدی.

اعانه - ترکستانده زلزله‌دن ضرر کورگان خلق فائده‌سینه «بایلر محله‌سی» دیمکله مشهور کول بوی محله‌سنده ۵۹ صوم جییلوب ادارهٔ روحانیه‌گه یوللانمشدر.

وقف - قزان اویه‌زی اوُتنه قریه‌سینك فیض الرحمن ملا شرف الدین اوغلی سیفوللین جنابلری قزان کتبخانهٔ اسلامیه‌سینه ایسکی یازما زور بر طب قدیم کتابی وقف قیلدی. بو همتی اوچون کتبخانه اداره‌سی اسمندن فیض الرحمن افندیگه تشکر ایته‌مز.

یاز.

۱) جانم بیزدی زهرلی آچی صالقوندن
طویوب بتدم آغر اوستمده‌گی طوندن
صغوق «قش» طورمه کیت بوندن!
سویه‌م مین سینی کیل بونده لطیف یاز!

۲) میچم طوزدی کوننده ایکی یاغوب،
قولمده قالمادی قوط کولته قاغوب
کوره‌سم کیلمی قارك بتسون آغوب
تقابل ایتچی کیل سین تیز گوزه‌ل یاز!

۳) بتون دنیانی قارك قابلاب آلغان
بورانك هم بیوك طاغلرنی صالغان
طوارلر زارلانه هم صالقونگدن؟
اُرت قارنی تیز ایندی سین لطیف یاز؟

٤) کیلور یاز شوُلدره‌ب صولر آغارلر
توبه‌دن طامچیلر چت چت تامارلر
دخی قوش قوُرط قناتلرنی قاغارلر
سینی خوب قارشولارلر ای گوزه‌ل یاز!

۵) قاره ییرگه یه‌شل اوله‌نلر اوسوُب
جنوبدن هم لطیف ییللرده ایسوُب
صدای صاندوغاچلر بغری کیسوُب
کوُگل خوشلەندرُرلر سینده ای یاز!

٦) نیچه یازسه‌م سینی تقدیر ایتە آلمیم
بره‌ر سوزمنی ئه‌یتمیچی کیته آلمیم
جسارتله سوُیلیم سندن اوُیالمیم
تعجب ایتمه سوزمگه عزیز یـــاز!

۷) سوزم شول: بز قاطوب قالدق قارالدق
خدا فرماننی طوتمای طارالدق
نیگه؟ بز بیك سفیل بولوب یارالدق،
نورگله تنویر ایت سین بزنی‌ده یاز!

۸) سینگله اوزگه‌ره جمله طبیعت
سعادتله تبدل ایده ذلت
سین ایرورسك بتون عالمگه زینت
سعادتکه بزی‌ده تبدیل ایت یاز!

احمدصفا بادامشین المرالی.

ادارەدن جوابلر.

نعمة الله شفیعوللین وملارضاءالدین بن شرف الدین خالقف جنابلرینك آدریسلری معلوم توگل. شول سببدن بو افندیلرگه یولدز یوللانمی طورا. تفصیللی آدریسلرن بلدرولرن اوتنه‌مز.

یارکند تجارندن محمد فاتح محمدییف جنابلرینه:

«طبیعت لفظی روسچه پریرودا وفرانسوزچه (ناتور) نك ترجمه‌سیدر. دنیاده‌غی تغیر وتبدلنك بعضلرن طبیعتکه اسنادقیلو دهریلکنی موجب بولمیدر. صو اسسیده بو (پار) بولا صالقنده بوُز بولا. بو حال صونك طبیعتینه لازمدر. ایشته بو تبدل صونك طبیعتندن کیلدی دیمك دهریلك توگلدر.

هر تبدلنی طبیعت اشیادن کور وایسه، البته دهریلر سوزیدر. لکن بونده‌ده دهریلك لازمی توگلدر.»

قزانده ملا کشاف ترجمانی جنابلرینه:

«مقاله‌گز تیزدن درج قیلناچقدر.»

کورنیتسکیدن یازوچی ع. علییۋا خانمگه: ضیافتکه بارغاندا خاتونلرنك ایولرینه مجلسدن آشاونرسه‌لری آلوب قایتولری سزنك مزارلی قریه‌سنده‌گنه توگل. بو عادت قزان خاتونلرنده‌ده بار. آنی گازیته‌گه یازو ایله گنه طوقتاتوب بولماس.

ایشتوچی افندیگه: اورسکی مسلمانلرینه آچق مکتوب باصلمی.

قزاقلردن یازلغان مکتوب حقنده: آخون ملا استاذ بیکه‌سی حقنده‌غی مکتوب باصلمی.

ناشر ومحرری: احمدهادی مقصودی.

قزانده بازار بهالری:
۲۳ نچی مارطده

یلقی یال، قویرق ایله	٦ صوم	۷۵ تیین
قوری صغر پوطی	۱۵ «	— »
یی صغر پوطی	۵ «	— «
قوری باشماق پوطی	۱٤ «	— «
یی باشماق پوطی	— «	— «
ویمتکه یابافه	۳ «	۸۰ «
آپویکه قوری پوطی	۲۲ —	— »
یی آبویکه پوطی	۱۰ «	— »
پالوی قوری پوطی	۱٦ «	— «
پالوی یی پوطی	٦ «	— «
صارق آنکه‌سی	— «	٦۰ «
ایری صارق روسکی	۱ «	— «
چیرکاسسکی صارق	۱ «	۲۰ »
ککه	«	۵۰ «
جال قوری پوطی	۱۰ «	— «
قل قوری پوطی	۲۰ -	۲۲ «
بورصق	۱ «	۵۰ »
آق قویان	— «	۲۲ »
روساك قویان	— «	٤۰ »
جال قویان	— «	۷ »
آق تیین	— «	۲۰ »
بقار	۱ «	۸۰ »
تولکی قول	۱۰ »	— «
آس	۱ «	۸۰ »
باشکه لادنکه	٤ »	— »
مونی طای	۳ »	۵۰ »
آق کومن	»	٦۰ »
قاره کومن	۱ »	٤۰ »
بوری	۵	— »
صاف مایی پوطی	٦ «	٦۰ »
چی‌مای پوطی	۳ «	٦۰ «
آرش اونی	«	۷۲ «
بویلغی صولی	— »	٤۵ «
امیرکانسکی صولی	— »	٤۸ «
صارق ایتی پوطی	٤ »	٤۰ «
صغر ایتی پوطی	٤ — ٤ »	۸۰ »
قوی مای پوطی	۸ «	٤۰ «
شیکر پوطی	۵ «	٦۰ »
آق مامق	٤۰ «	— »
سیری مامق	۳۸ «	— »
قازیونی ایری	٦ «	— »
قازیونی واق قاوریسز	۱۰ «	— »
مایچی تیریسی	— «	۱۸ »
ات تیریسی ایری	— «	۲۵ »
صوصار	۱۱	— »
...قه‌مکی	۱۷	— «

۱) تورکی صرفی		۲) تورکی نحوی

یولدز کتبخانه‌سی طرفندن اوشبو اسملرده تاتار توُرکیسی اوُچوُن مکمل گراماتیکه نشر قیلندی. ایللیشه‌ر صفحه‌لك بو کتابلرنك بهالری ۱۰-۱۲ تییندر.

بو کتابلر ابتدائی مکتبلر اوچون تألیف قیلنمش ایسه‌لرده، یاش وقتده علم صرف وعلم نحو اوقوماغان کشی اوچون برقات هر برن کوروب چغو لازمدر. توُرکی گراماتیکه‌سن بلو عربچه وروسچه گراماتیکه‌لرنی یاخشی بلوو آڭلاوغه سبب بولاچقدر. عرب وروس گراماتیکه‌لرن بلگانلرده ادبیات عالمینه کروده بو کتابلردن مستغنی توگللردر. کتابچیلرده صاتلا.

«یکرمی برنچی عصرنڭ عجائبی»
هر بر مشهور کتابچیلرده فقط ۱٦ تیین برابرینه صاتلادر. طوغری یولدز اداره‌سندن صوراتورغه ممکن.

صاتلادر طوتولغان ژیرخسز پرا لوتکا ریزینوۋی کوپچه‌کلی.
بلشورگه: براتیه اجییف‌لر کانتورندان

مسلمان اوچیتلی
برنیچه یللر تجربه کورگەن اوچیتل قز وایر بالالرنی هم داو کشیلرنی روسچه اوقوترغه قبول ایته. یورتقه باروب اوقوترغه‌ده راضی.
آدریس: «بولغار» ۳۳ نومیر.

مسلمانچه یاخشی بله‌طورغان هم کوب یللر تجربه کورگان اوچیتل، روس تلندن درسلر بیره. بولاق بوینده «بیان الحق» اداره‌سی اوستنده ۱۱ نچی نومیر فاتیرده ماکسیم آرخیپوۋیچ استیپانوف

یاڭا اوقورغه باشلاغان مسلمانلرغه روس لساندن هم علم حسابدن درسلر بیره‌م. اوقتو اوچون قیمت آلمیم. نیچه یللردن بیرلی تجربه‌م بار. صاباچی پیراولکده بارانوف یورطنده اوچیتل خومسکی.

ماگازین بیرله‌در گالانتیرینی ایگروشچنی هم آبستانوفکاسی ایله بالق بازارنده، «نوۋوی نومیرا» آستنده، طروداۋوی سایوز کیبتی کورشسنده کیبت بیرله.

برنیچه یللر تجربه کورگان تاتارچه سویلی هم اوقی، یازه بله تورغان روس اوچیتلی مسلمان بالالرون روسچه اوقته! هم گیمنازیه، اوچیتلسکی اشقولا ریپالنی اوچیلشچه‌لرغه حاضرلیدر!
صرایده ۱۲ نچی نومیرده.

سودامزنك باشلانووی ۱۸٦۸ سنه‌ده
تیلیفون نومری ۷۷۱.

عین الدین ثابتف
گلاونی اسکلادمز قزانده تیخوینسکی اورامده اوز یورطمزده.
آتدیلینیه‌مز
پیه‌ن بازارنده مسجد آستنده
یارمینکه‌لرده:
مکاریه‌ده مسجد قارشوسنده اوزکیبتمزده ۱۲ نچی و۱٤ نچی نومرلرده، اربتده گاستینی ره‌تده. بوکمه، میتزمه، بری، اوق، استرلی طاماق، به‌له‌به‌ی، سمبر، چاللی وغیرلرده.
Казань, Главный Складъ : آدریس
Гайнутдину Сабитову.

فیرمه‌مز ۱۹۰۹ سنه قرانوستانکه سنده زور آلطون میدال آلدی.
مغازینلرمزده هر وقت
آرزان بها ایله صاتلمقده‌در:
چن کنیتیل هم بیهك ایله چیگلب اشله‌نگان اعلا طابیه هر تورلی کله پوش، فس هم قالفاقلر، چن انجیلی کله‌پوش وقالفاقلرده اشلاب بیرگه زاکاز قبول ایته‌مز.
صومینه ۲۵ تیین زادانکه بیه‌رگان مشتریلرمزگه هر طرفقه پوچته هم کانطورلو ایله نالوژنی پلاتیوژ قیلوب هیچ توقفسز بیه‌رمز.

شرقی قازلق کارخانه‌سی
Восточная колбасная
برنچی مرتبه اولارق مسلمانلر آراسنده ۵۰ تورلیله‌ب قازلق، کالباصا، باصدرما پشکان وپشمه‌گان کاپچونی قازلقلار یاۋروپا اصولنده حاضرله‌نمکده‌در. بیك چیستاویك اهمیت بیرلوب حفظ صحت‌که موافق روشده حاضرله‌ندگنده، آلوچیلرمزنك ممنون بولونده شبهه ایتمیمز. کارخانه‌مزده هر تورلی زاکازلر قبول ایته‌مز هم چتدن صورا‌وچیلارغه صومینه ۲۵ تین زادانکه بیه‌رگانلرگه نالوژ قیلوب‌ده بیارله‌در.
له‌گان کشلرگه پریسکورانت بوش بیارله‌در.
Казань, Евангелистовская ул. домъ Сабитова, Абдулла Кильдишевъ.
شعبه‌سی اوسیه‌ده ژولسکی هم صاماـلیوت پریستنلری آراسنده.

بلغار
همه نومیرلر ماسلنی کراسکه ایله بویالغان؛ الکتریق ایله یاقترتیله، پار ایله جلتوله. جماعتلری ایله کیلوچی مسلمانلرغه آیرم شیرمه‌لی نومیرلر، خاتونلو ایرلر اوچون آیرم جلی بدرفلر حاضرلنمشدر.
نومیرده پوچته تیلیفراف وباشقه یومشلر اوچون خدمتکارلر، اطاعتلی خادم وخادمه‌لر موجوددر ایکی زور زالده، هر وقت مسلمان، روس وترکیه غزیته وژورناللری موجوددر. آشخانه‌ده ماهر آش پشروچیلر اداره‌سنده بولوب هر وقت حفظ صحت‌که موافق طاملر حاضرله‌نه. بوفیتده هر تورلی مینیرالنی صولو قواصلر باردر. نومیرلر ۵۰ تیندن باشلاب اوچ صومغه قدر. آیلقلاب کیلشو ایله. مال آلوب کیلوچیلرگه اسقلادلر حاضردر. تیلیفون نومری ۷٤۸

یۇلدز کتبخانه‌سی
یولدز کتبخانه‌سی طرفندن اوشبو کتابلر نشر قیلنمشدر:
٥) (عقائد)، ٦) (طهارت)، ۷) (نماز)، ۸) (جماعت)،
۹) (روزه، زکات وحج) مکتبلر اوچون ترتیب قیلنمش مسائل دینیه رساله‌لریدر، که قایو مسئله‌لر حقنده اولدقلری اسملرندن معلومدر. . . . هر بریننك بهاسی (٥) تیین مجموعی (۲۵) تییندر
۱۰) (هلال) دینی بایراملر، تاریخی کونلر وتقویملر خصوصنده بهاسی (۸) تییندر.
۱۱) (شریعت) ابتدائی مکتبلرنك (٤) نچی صنف شاکردلری اوچون ترتیب ایدلمشدر بو کتابده اسلام دیننده فرض، واجب، سنت، مستحب، حلال وحرام یامکروه بولغان عمللرنك هر برسی اجمالا بیان ایدلمشدر شریعت حکملرینك فائده‌لی بر هر برده ... بولیبیم دیگان الوغ کشیلر اوچون ده یك فائده‌لی‌در.
بو کتابلر اوچون یولدز اداره‌سینه توگل، قزان کتابچیلرینه مراجعت ایتمه‌لی.

٥
یولدز کتبخانه‌سی
«یولدز» کتبخانه‌سی طرفندن اوشبو کتابلر نشر قیلنمشدر:
۱۲) (عقاید منظومه) نظملی معتقدات رسیده‌لر. بالالرغه (ادبی مقاملرابهر) حفظ قیلدرمق اوچون ترجمه قیلنمشدر. . . . بهاسی (ل) تییندر.
۱۳) (عبادات اسلامیه) بو کتابده اسلام دیننده مأمور بولغان عمل وعبادتلرنك هر برسینك حکملری سؤال وجواب طریقیله تفصیلا بیان قیلنمشدر، مکتب شاگردلری اوچونده، الوغ کمسه‌لر اوچونده فائده‌لی کتابدر . . بهاسی (۳۰) تیین.
۱٤) (حقوق اسلامیه) رشدی مکتبلرینك شاگردلری اوچون ترتیب قیلنمشدر. معاشره، معامله مواریث ومحاکمه خصوصلرنده اسلام دینی طرفندن بویورلمش قانون ونظاملرنی بیان قیلا طورغان (٤) جزءلك کتابدر. حاضرده (میراث ومقاسمه) اسملی (۳) نچی جزئی نشر اولنمشدر . . . . بهاسی (۱۰) تییندر
بو کتابلر اوچون یولدز اداره‌سینه توگل، قزان کتابچیلرینه مراجعت ایتمه‌لی.

٦
یولدز کتبخانه‌سی.
«یولدز» کتبخانه‌سی طرفندن اوشبو کتابلر نشر قیلنمشدر:
۱۵) (انباء انبیاء) مفصل قصص الانبیاء وتاریخ دینی کتابیدر. حاضرده فقط برنچی جزئی نشر قیلنمشدر . . . . . بهاسی (۳۰) تییندر.
۱٦) (دروس شفاهیه) مدرسه‌لرده ورشدی مکتبلرده عربیه اوقومغه باشلامش برنچی صنف شاکردلری اوچون تألیف قیلنمش لغات ومکالمهٔ عربیه کتابیدر. عرب لساننی عملی وشفاهی طریق ایله تعلیم قیلمق اوچون موافق رەوشده، عربی لغتلر، جمله ومکالمه‌لر منتظم وتدریجی بر سیستیم اوزرنده (۱۰۰) درسلك ایتوب ترتیب ایدلمشدر. بو کتاب ایله هر بر هوسلی واستعدادلی کشی معلمدن باشقه‌ده اوزیندن اوزی عربچه سویله‌شورگه وعربی کتابلرنی مطالعه قیلورغه اویره‌نمك ممکندر. هر درسی برتیین اوله‌رق مجموعینك . . . . بهاسی بر صومدر.
بو کتابلر اوچون یولدز اداره‌سینه توگل، قزان کتابچیلرینه مراجعت ایتمه‌لی.

Электро-Лито Типографія Словолитня Т. Д. "Бр. Каримовыхъ" Казань
مطبعهٔ کریمیه قزان.
Редакторъ-Издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ